Hukuk Bölümü 2010/71 E., 2010/216 K.

"İçtihat Metni"

Davacı : O. S.

Vekili : Av. R. A.

Davalı : İçişleri Bakanlığı

Vekili : Av. R. A.

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 03.01.2006 günü, sevk ve idaresinde bulunan 31 F 2371 plakalı araç ile Siverek- Diyarbakır karayolunda seyir halinde iken, Siverek Trafik Müdürlüğüne bağlı Trafik Polisleri tarafından durdurulduğunu, ehliyetine el konulduğunu, ehliyetsiz araç kullanmak suçundan 600,00YTL idari para cezası kesildiğini; 05.01.2006 günü Diyarbakır C.Başsavcılığına ve Diyarbakır Trafik Tescil Şube Müdürlüğüne Ehliyetinin iadesi için başvurmasına rağmen müspet sonuç alamadığını; bunun üzerine 06.01.2006 tarihinde Diyarbakır Valiliği Emniyet Müdürlüğüne başvurduğunu ancak talebinin yine reddedildiğini, bu kararın gerekçesine göre; müvekkilinin iptale konu E sınıfı sürücü belgesini 28.04.1989 tarihinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğünden almış olduğunu, ancak müvekkilinin Diyarbakır 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 30.10.1986 tarihli bir ilamı ile mahkûm edildiğinden dolayı, o tarihte yürürlükte bulunan Karayolları Trafik Kanununun 41. maddesinin öngördüğü şartları haiz olmadığının gözden kaçırılmış bulunduğunu; böylece aynı kararın devamına göre müvekkilinin 42545 sicil no.lu sürücü belgesinin Karayolları Trafik Kanununun 119/a maddesi uyarınca geçerliliği haiz bulunmadığı tespit edilerek alıkonulmuş olduğunu; müvekkilinin, Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesinden 28.04.1995 gün 1995/71 müt. sayılı müteferrik karar ile Memnu Haklarının İadesini almış bulunduğundan dolayı yeniden sürücü belgesi alması için günümüzde geçerli bulunan mevzuat çerçevesinde müracaat edeceğini ve sınavı başarıyla geçmesi halinde diğer gerekli şartları da taşıması halinde yeni bir sürücü belgesi almaya hak kazanabileceğini; başvuruları sonuçsuz kalan müvekkilinin 09.02.2006 tarihinde idarenin işleminin iptali için Diyarbakır 2. İdare Mahkemesine dava açtığını; dilekçedeki eksiklikler nedeniyle davanın reddedilerek eksiklerin gidermesi için 30 günlük süre tanındığını; bunun ardından açılan davanın Diyarbakır 2. İdare Mahkemesinde 2006/980 Esas no ile kaydedildiğini ancak iş bu davanın görevsizlik nedeniyle reddedilmiş olduğunu; bunun üzerine Trafik Mahkemesi sıfatıyla Diyarbakır 1.Sulh Ceza Mahkemesinde 22.08.2006 tarihinde açılan davanın, 27.09.2006 tarihinde karara bağlandığını ve 2006/2619 Değ.İş. no.lu iş bu karar ile sürücü belgesinin müvekkiline iadesine karar verildiğini; müvekkilinin, sürücü belgesinin alıkonulduğu 03.01.2006 tarihine kadar SUNTAŞ Şti. adlı şirket bünyesinde uluslar arası tır şoförü olarak çalışmış olduğunu ancak, sürücü belgesinin alıkonulması ile birlikte mevcut işinde çalışmayı sürdürme olanağının ortadan kalktığını, Şirket tarafından işine son verildiğini ve kendisi ile bakmakla yükümlü olduğu ailesinin geçimini sağlayamayacak hale geldiğini; müvekkilinin, Diyarbakır 2.İdare Mahkemesinde açtığı 2006/662 E., 2006/980 E. Ve Diyarbakır 1. Sulh Ceza Mahkemesinde açtığı 2006/2619 Değ-İş No.lu davaların takibi için taraflarına 1.750,00-YTL vekalet ücreti, Diyarbakır 2.İdare Mahkemesine açtığı iki davada toplam 96,73 YTL harç ve dava masrafı ödediğini; bu davaların devamı boyunca gerek işinden çıkarılmış olması gerekse bundan kaynaklı ekonomik sıkıntılar nedeniyle çok büyük miktarda elem ve üzüntü duyduğunu, manevi ısdırap çektiğini, sürücü belgesinin haksız alıkonulması işlemi sonucunda alıştığı yaşam standardının çok altında bir hayata maruz bırakıldığını ve bu durumun aile yaşantısına da sirayet ettiğini, idarenin haksız işlemi nedeniyle maddi-manevi zarara uğrayan müvekkilinin zararının tazmininin gerektiğini ileri sürerek, sonuçta; fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla 6.850,00- YTL maddi ve 10.000,00-YTL manevi zararlarının, dava tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle 23.11.2006 günü adli yargı yerinde dava açmıştır.

DİYARBAKIR 3. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 01.03.2007 gün ve E:2006/583, K:2007/85 sayı ile, davacı vekilinin dava dilekçesi ile duruşmadaki beyanlarını özetledikten sonra; tazminat isteminin idarenin haksız işlemine dayandığı, davanın niteliği itibarı ile idare mahkemesinin görev alanına girdiğinin iddia edildiği, davanın görev alanından reddinin savunmuş olduğu, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/b md. uyarınca idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davalarının idare mahkemesinin görev alanına girdiği; iş bu davanın idarenin haksız işlemine dayalı tazminat istemine dayandığı gerekçesiyle; Mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez, aynı istemle 29.3.2007 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

DİYARBAKIR 1. İDARE MAHKEMESİ; 01.03.2010 gün ve E: 2007/317 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 'Genel Kanun Niteliği' başlıklı 3. maddesinde, bu Kanunun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde; diğer genel hükümlerinin ise, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağı hükmü; 'Başvuru Yolu' başlıklı 27.maddesinde ise, idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği hükmünün yer aldığı, sonuç itibariyle; ehliyetin geri alınmasına ilişkin işleme karşı açılan dava Diyarbakır 1.Sulh Ceza Mahkemesinin 27.09.2006 tarih 2006-2619 sayılı kararıyla sonuçlandırıldığına göre, bu işlem sebebiyle uğranılan zararın tazminine yönelik işbu davanın da işlemi iptal eden adli yargı merciince incelenmesinin gerektiği; açıklanan nedenlerle adli yargının görev alanına giren davada, idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle adli yargı yerince verilmiş ve kesinleşmiş görev ret kararı bulunduğundan, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Sıddık YILDIZ, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 01.11.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre: İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, davacının ehliyetine haksız yere el konulduğundan bahisle, uğranıldığı iddia edilen maddi ve manevi zararın tazmini

istemiyle açılmıştır.

13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, "Bu kanunun amacı, karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir" denilmiş; Kanunun Beşinci kısmında Sürücü Belgeleri ve Sürücüler başlığı altındaki 36. maddede, motorlu araçların sürücü belgesi sahibi olmayan kişiler tarafından karayollarında sürülmesinin yasak olduğu, 38. ve 39. maddelerde sürücü belgesi sınıfları ve belgelere ait esasların belirlendiği, İçişleri Bakanlığınca, trafik güvenliği nedeniyle gerekli görüldüğünde değiştirilmesinin zorunlu olduğu, zorunluluğa uymayan sürücülerin araç kullanmaktan men edileceği, bunun usul ve esaslarının Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelikte belirleneceği öngörülmüş; davacının sürücü belgesini aldığı 1989 tarihinde yürürlükte bulunan "Sürücü Adaylarında Aranacak Şartlar" başlıklı 41. maddenin (e) bendinde;

" Sürücü belgesi alacaklarda aşağıdaki şartlar aranır.

(...

...)

e) Hükümlü olmama şartları:

Sürücü belgesi alacak olanların afla ortadan kaldırılmış olsa bile;

1. Türk Ceza Kanununun; 403, 404, 414, 415, 416/1-2, 418/1, 435, 436 ve (50, 51/2, 461/son veya 462 nci maddelerinden biri ile beraber uygulanmadığı hallerde) 448-450 nci, veya ayrıca, 491, 492, 493, 495-499, 503, 504, 505, 506, 508, 509 ve 510 uncu maddelerindeki suçlardan hüküm giymemiş olmaları,

2. Aynı Kanunun 416/3, 429, 430, 431, 432 ve (50, 51/2, 461/son veya 462 nci maddeleri ile beraber uygulanmış) 448-450, 500, 512, 572/2 nci maddelerinde yazılı suçlardan birden fazla hüküm giymemiş olmaları,

(...

...)

Zorunludur." hükmüne yer verilmiştir.

[Aynı bendin yeni hali ise şöyledir: (Değişik bent: 17/10/1996 - 4199/18 md.) Hükümlü olmama şartları:

Türk Ceza Kanununun 403, 404 üncü maddeleri ile 572/2-3 maddelerinden ikiden fazla ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 28 ve 29 uncu maddeleri, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanunun 12 nci maddesinin 3 üncü ve takip eden fıkralarındaki suçlardan hüküm giymemiş olmaları,]

Anılan Yasanın 42. maddesinde sınavlar ve belgelerin verilme esasları; 45.maddesinde, sağlık şartlarında sonradan meydana gelen değişiklikler ile sahte olan, hile ile alınan veya şartlarına uygun olmadan verilen sürücü belgelerinin geri alınacağı belirtilmiştir.

Yasanın Adli kovuşturma ve Cezaların Uygulaması başlıklı Dokuzuncu Kısımda düzenlenen 112. maddenin ilk paragrafında da; sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere bu Kanundaki hafif para cezasını veya bu kanundaki hafif hapis cezasını, belgelerin geri alınması ve iptali veya işyerlerinin kapatılması cezasını gerektiren suçlarla ilgili davalara trafik mahkemelerinde, bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde bakılacağı hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan yine, davacının sürücü belgesini aldığı tarihte yürürlükte bulunan "İşlenen Suçlar Nedeniyle Sürücü Belgelerinin Geri Alınması ve Yerine Getirilmesi" başlığını taşıyan 119. Maddesinin birinci fıkrasında; "Sürücü belgeleri, belge alındıktan sonra bu Kanunun 41 inci maddesinin (e) bendinin bir numaralı alt bendindeki suçlardan biri ile mahkumiyet veya iki numaralı alt bendinde yazılı suçlardan birinden mükerrer olarak veya birden fazlasıyla aynı anda veya değişik tarihlerde mahkumiyet halinde süresiz geri alınır." denilmiştir.

[Aynı maddenin yeni hali ise şöyledir: "(Değişik fıkra: 17.10.1996 - 4199/38 md.) Sürücü belgeleri, belge alındıktan sonra bu Kanunun 41 inci maddesinin (e) bendinde yazılı suçlardan biri ile mahkumiyet halinde süresiz geri alınır.

Diğer cürümlerden mahkumiyeti halinde, mahkemece ceza süresini geçmemek üzere geçici olarak sürücü belgelerinin geri alınmasına da karar verilebilir.

Geçici olarak sürücü belgesinin geri alınması hürriyeti bağlayıcı ceza hükümlerinin infazından sonra yerine getirilir."]

Bu düzenlemelere göre; sürücü belgesi alma koşullarından olan, 41.maddedeki suçlardan mahkûmiyet halinde, idarece ilgiliye sürücü belgesi verilmeyeceği; 45. madde uyarınca, koşullara uyulmadan verildiği tespit edilen belgenin idarece geri alınacağı; 112. maddede belirtilen "sulh ceza mahkemesi"nin yetkili kılındığı davaların, Yasada öngörülen ve ehliyetin süresiz geri alınmasını gerektiren ceza davalarına ilişkin bulunduğu; 119. maddede ehliyetin süresiz geri alınmasının, 41. maddenin (e) bendinde belirtilen ve Türk Ceza Kanununda yer alan suçlardan mahkûmiyet halinde söz konusu olduğu; cürümlerden mahkumiyet halinde ise, mahkemece ceza süresini geçmemek üzere sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına karar verilebileceği açıktır.

İncelenen olayda, 28.04.1989 tarihli E sınıfı sürücü belgesi sahibi olan davacının, Diyarbakır 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 30.10.1986 gün ve E:1984/822, K:1986/630 sayılı kararıyla, 765 sayılı (Mülga) Türk Ceza Kanununun 491/2-son maddesi gereğince cezalandırıldığı, Mahkeme kararında sürücü belgesine ilişkin hüküm bulunmadığı, Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesince 28.04.1995 gün 1995/71 müt. Sayı ile davacının memnu haklarının iadesine karar verildiği; davalı idarece, 30.10.1986 tarihli Mahkeme kararı ile mahkûm edildiğinden dolayı davacının ilgili tarihte yürürlükte bulunan Karayolları Trafik Kanununun 41. maddesinin öngördüğü şartları taşımadığının anlaşıldığı ve 42545 sicil no.lu sürücü belgesinin, 2918 sayılı Kanunun 119/a maddesi uyarınca geçerliliğinin bulunmadığının tespit edildiğinden bahisle belge kayıtlarına daimi iptal şerhi istenildiği, trafik kontrolünde yapılan bilgisayar sorgulaması sonucu 3.1.2006 tarihinde belgeye el konulduğu; idarece, davacının yeniden sürücü belgesi alması için, günümüzde geçerli bulunan mevzuat çerçevesinde müracaat etmesi ve sınavı başarıyla geçmesi halinde diğer gerekli şartları da taşıması halinde yeni bir sürücü belgesi almaya hak kazanabileceğinin ifade edildiği; el koyma işlemine karşı Diyarbakır 1.Sulh Ceza Mahkemesine yapılan itiraz üzerine anılan Mahkemenin 27.09.2006 tarih 2006-2619 değişik iş sayılı kararıyla; 5326

sayılı Kabahatler Kanununun 28/8-b maddesi gereğince hukuka aykırı olması nedeniyle idari yaptırım kararının kaldırılmasına karar verildiği, bu karar üzerine, davacı vekili tarafından; idarece müvekkilinin ehliyetine haksız yere el konulması nedeniyle çalıştığı şirketteki işinden çıkarıldığı, kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu ailesinin geçimini sağlayamadığı, açtığı davalarda yargılama gideri ve vekalet ücreti ödemek zorunda kaldığı belirtilerek, idarenin haksız işlemi nedeniyle uğranılan 6.850,00 TL maddi, 10.000,00 TL manevi zararın tazmini istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Belirtilen duruma göre, idarenin, görev alanına ilişkin düzenleme yetkisi kapsamında, kamu gücüne dayalı, re'sen ve tek yanlı olarak tesis ettiği idari işlem sonucunda uğranıldığı iddia edilen zararın tazminine yönelik bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun reddi gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Diyarbakır 1.İdare Mahkemesi'nce 01.03.2010 gün ve E:2007/317 sayı ile yapılan BAŞVURUNUN REDDİNE, 01.11.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.